

HELDERSE VERENIGING VOOR SOCIALE GESCHIEDENIS

Opgericht op 30 december 1991 en ingeschreven bij de Kamer Voor Koophandel voor Hollands Noorderkwartier d.d. 22 september 1993, onder dossiernummer V 637339.

Bestuurssamenstelling:

Voorzitter;

W.F.H. v.d. Paard 0223-614023

Secretaris

J.G. Kikkert 0223-612426

Noordzeestraat 3 Den Helder

Penningmeester;

H. v.d. Blom 0223-615541

2^e Penningmeester;

C. Dalenberg 0223-641945

Bestuursleden;

H. Boerekamps 0223-669499

Redactie "de Morgen";

G. Hoekmeijer 0223-628033

H. Boerekamps. 0223-669499

Webeditor;

H. Boerekamps

Internet: Natuurlijk is de HVSG ook via internet bereikbaar. Onze website **www.hvsg.net**.

Inhoud

Pag. 2: **Uitnodiging 25 jarig Jubileum**

Pag. 3: **Voorwoord Voorzitter**

Pag. 7: **De Morgenstond**

Pag.15: **Van Padvinderij Tot Scouting**

Pag.19: **In Het Verleden Ligt Het Heden**

Pag. 22: **Arco Dusseldorp: Een Actief Leven**

Pag.25: **De Helderse Sloopduivel**

bedraagt minimaal € 12,50 per jaar. voor elk volgend lid, woonachtig op het adres van een al ingeschreven lid, geldt een minimum contributie van € 2,50.

Verenigingsorgaan "De Morgen" verschijnt eens per 3 maanden en is bij de Koninklijke Bibliotheek geregistreerd onder Internationaal Standard Serial Number (ISSN) 1572-7378.

Het logo van de Morgen: Voor gebruikmaking van het logo, zoals dat sinds medio 1993 wordt gevoerd, is toestemming verkregen van de Brusselse hoofdredactie van het Vlaamse dagblad "De Morgen".

Losse nummers à € 3,50. Eerder verschenen nummers kunnen worden besteld door overmaking van € 3,50. per gewenst exemplaar op postrekening NL63 INGB 0000 700681 t.n.v. HVSG, te Den Helder o.v.v. het/ de betreffende nummer(s).

Aanmoedigen, op- aanmerkingen en/of klachten over De Morgen gaarne naar hvsgdemorgen@gmail.com Inleveren kopij voor "De Morgen". Uw bijdrage dient samen met ingescande foto's/ tekeningen op schijf, USB-stick of via de E-mail aangeleverd te worden bij de redacteur.

Inleverdata: Voor de 15^e van de 2^e, 5^e, 8^e, 11^e maand. Publicatie hoeft niet te betekenen dat de daarin vermelde meningen het inzicht van de redactie of van de vereniging weergeven. Auteurs dragen de verantwoording voor de inhoud van hun bijdragen. De redactie behoudt zich het recht voor om ingezonden artikelen in te korten of niet te plaatsen.

UITNODIGING

Aan de leden van de Helderse Vereniging voor Sociale Geschiedenis

Plaatselijke geschiedenis mag zich verheugen in een niet aflatende belangstelling. Binnen die geschiedenis kan men verschillende accenten plaatsen. Zo vindt in 1991 een aantal leden van de Helderse Historische Vereniging dat de sociale kant veel meer aandacht moet krijgen.

Na discussie over en weer gaat de initiatiefgroep naar de notaris.

Daar is op 30 december 1991 onze vereniging, de Helderse Vereniging voor Sociale Geschiedenis. Bij het 20-jarige bestaan is daarbij uitgebreid stilgestaan.

Nu, op 30 december 2016, vieren wij ons 25-jarige jubileum!

Wij pakken uit. Dit heugelijke feit willen wij met u viëren.

Het bestuur nodigt u uit voor een bijeenkomst in de raadszaal van de gemeente Den Helder, op dinsdagavond 17 januari 2017, aanvang 19.30 uur. Het thema luidt 'Vijfentwintig jaar Sociale

Geschiedenis in Den Helder'. Leg deze avond vast in uw agenda.

De moraal van een volk – ook van het Helderse - weerkaatst zich in de dag- en weekbladen. In die 25 jaar is dagelijks verslag uitgebracht van de gebeurtenissen aan onze inwoners: wat is er gebeurd, waarom en waartoe. En scherpe commentaren! Daarvoor stond en staat de Helderse Courant garant. Wie kan ons beter 25 jaar terug laten kijken dan de heer Ronald den Boer, hoofdredacteur van onze krant. Dagelijks heeft hij in die periode, en langer, geschreven over het reilen en zeilen in Den Helder.

De heer Den Boer verzorgt deze avond een lezing over die 25 jaar.

Velen zullen benieuwd zijn welke gebeurtenissen hij uit onze sociale geschiedenis gaat lichten. Alles wordt vanzelf geschiedenis, zo ook deze raadszaal. Hierin zijn talrijke besluiten genomen, met gejuich begroet, of gelaten ontvangen, en soms verguisd. Daarom is het bestuur blij met het beschikbaar stellen van de raadszaal door het Helderse gemeentebestuur.

Naast de lezing worden daarna foto's en afbeeldingen gepresenteerd, met behulp van een beamer en, jawel, een 'waslijn'.

In verband met ons jubileum hebben wij ook buiten deze avond een presentje voor de inwoners. Verzorgings- en verpleegtehuizen hebben wij een diapresentatie aangeboden. Daarop is enthousiast gereageerd. De presentaties vinden plaats in januari en februari 2017.

Het bestuur van de HVSG

VOORWOORD VOORZITTER

HVSG 25 JAAR OUD

Hoe kun je de sociale kant in de plaatselijke geschiedenis voorop stellen? We schrijven 1991. Een werkgroep onder de vleugels van de Helderse Historische Vereniging zit er niet in. Haar vleugels zijn te klein. De andere weg leidt naar de notaris. Op maandag 30 december 1991 is de Helderse Vereniging voor Sociale Geschiedenis (HVSG) daar opgericht. Bij het 20-jarige bestaan van de vereniging is uitgebreid stilgestaan bij de oprichting in de vorm van een vraaggesprek met de oud-voorzitter, Cees Rondel. Het interview is geplaatst in het decembernummer, jaargang 2011, van het verenigingsblad De Morgen. Daarnaast heb ik in dat nummer een aantal voorbeelden uit het wereldgebeuren voor het voetlicht gehaald. Dat staat in het Voorwoord. Tja, wat nu, vijf jaar later? Nu staan diezelfde gebeurtenissen in een ander historisch daglicht. Geschiedenis leeft in ons, verandert in ons. De woorden van Oscar Wilde onderschrijf ik van harte: "De enige plicht die we tegenover de geschiedenis hebben, is haar te herschrijven." Ook is het onvoorstelbaar hoeveel er in een jaar gebeurt. Het jaar 1991 vormt daarop geen uitzondering. Daarom blik ik nu terug op dat jaar, op enkele van dezelfde gebeurtenissen, nu dieper beschouwd. Ik neem u mee naar twee conflictgebieden van toen en nu. Eveneens naar een verloren strijd voor Rottumeroog, en tenslotte naar de teloorgang van wat eens een sterk dagblad is, Het Vrije Volk.

Afb. 1: Oscar Wilde

De Russische beer gromt in 1991 nog eens vervaarlijk. Troepen van de Sovjet-Unie bezetten Vilnius, de hoofdstad van Litouwen. Dat landje weerstaat de militaire en politieke druk uit Moskou, en blijft bij de onafhankelijkheidsverklaring. Het hek is dan van de dam; Letland en

Afb. 2: Russische beer op jacht....

Estland volgen. Daarna houden veel republieken binnen groot Rusland het eveneens voor gezien. Aan het eind van het jaar houdt de Sovjet-Unie officieel op te bestaan. Bijna zijn wij hem vergeten, Boris Jeltsin. Op 12 juni kiezen 120 miljoen Russen hem als president. De vrijheid voor de satellietstaten is schitterend, maar bij

velen in het Westen is het gevoel van veiligheid bepaald niet toegenomen. De Oekraïne, Azerbeidzjan, Oezbekistan, Turkmenistan, enz. hebben het politieke evenwicht tussen Oost en West danig verstoord. President Poetin regeert weer als alle rooie tsaren voor hem. De beer is weer springlevend. Westerse inmenging brengt het gevaar van een derde wereldoorlog met zich. Nee, in 1991 is Rusland te vroeg en ten onrechte afgeschreven.

Een tweede brandhaard is en blijft het Midden-Oosten. Een blik op de landkaart laat nog steeds zien dat het gebied toentertijd aan de tekentafel is verdeeld door Frankrijk en Engeland. Irak, Syrië, Jordanië, Palestina, rechte lijnen alom, dwars door volkeren heen. Vanaf 1920, en daarvoor, komen grensconflicten veelvuldig voor. Gewoon landjepik. De hoop dat de ruzies eens worden bezworen, is wreed verstoord. Op 16 januari 1991 opent een grote coalitie onder leiding van de Verenigde Staten de aanval op Irak. Dit als vergelding voor de Iraakse bezetting van buurland Koeweit. Het Irakese leger trekt zich zonder noemenswaardig verzet terug uit Koeweit. Ondanks de gesloten vrede blijft een vervolg niet uit. In maart 2003 valt een internationale troepenmacht Irak binnen. Initiatiefnemers zijn de Verenigde Staten en Engeland. Die inval zou noodzakelijk zijn. Saddam Hoessein onderdrukt zijn volk, hij steunt het internationale terrorisme, en, hij heeft massavernietigingswapens ontwikkeld. Hij krijgt de doodstraf. Nooit en nergens zijn massavernietigingswapens gevonden.

Vanaf die tijd is het balletje gaan rollen. De 'wrede dictators' worden aan de kant gezet of vermoord, en er komt een lading 'krijgsheren' voor in de plaats, van het laagste allooi.

Afb. 3 : Moammar al-Qadhafi

Wij in het Westen begrijpen te weinig van de volkeren aldaar, van hun cultuur, van hun geloof. Van het verschil tussen Soennieten en Sjiïeten. Afghanistan blijft explosief en het 'Vrije Westen' laat oogluikend toe dat vandaar vrachten opium naar hun landen worden verscheept. Zij laten hun jeugd vergiftigen. In Irak zijn moord en doodslag aan de orde van de dag. Het helpen opruimen van die vreemde snuiter in Libië, Moammar Mohammed al-Qadhafi, maakt de weg eveneens vrij voor slechteriken van de bovenste plank. Nu is Syrië aan de beurt. Natuurlijk, die Bashar Hafiz al-Assad is een schurk, een oorlogsmisdadiger. Tientallen 'bevrijders' staan te popelen om hem op te volgen. En altijd, altijd weer, moet de bevolking bloeden, letterlijk. De

Amerikanen willen geen lijkzak meer zien; daarom beperken zij zich tot bombarderen. Beperken?! O ja, ons land doet graag mee. Wij zijn bondgenoot. Intussen gaat de 'volksverhuizing' onverminderd door. Vluchtelingen wagen dagelijks hun leven om een land van melk en honing binnen te komen. Groot-Brittannië staat hoog op hun verlanglijst.

De moraal van een volk weerkaatst zich in de dag- en weekbladen. Vraag is, hoe lang nog. Het Vrije Volk verschijnt voor het eerst legaal op 1 maart 1945 te Eindhoven. Naarmate de bevrijding van de rest van Nederland vordert, volgen er vanaf april 1945 nog diverse uitgaven. Het Vrije Volk, onderdeel van het sociaaldemocratische uitgeversconcern De Arbeiderspers, is rond 1956 de grootste krant van Nederland. De krant heeft tijdens deze bloeiperiode meer dan 300 verslaggevers in dienst. Na het laatste kabinet Drees, in 1958, loopt het abonneebestand echter snel terug. Pogingen de (avond)krant te redden, door van haar een algemeen ochtendblad te maken in 1960, komen te laat. De loskoppeling van het blad als PvdA-partijkrant in 1967, baat evenmin. De krant verdwijnt in 1970 als landelijke krant uit de hoofdstad. Eind 1971 wordt zij een regionale krant, gericht op de thuisbasis, Rotterdam. Op 30 maart 1991 komt het laatste nummer van Het Vrije Volk uit. In dat jaar fuseert het blad met het Rotterdams Nieuwsblad tot het Rotterdams Dagblad. Die krant gaat in

2005 weer op in het Algemeen Dagblad. Na haar zijn vele kranten verdwenen. Gelukkig geldt voor onze Helderse krant nog steeds 'wie schrijft, die blijft'.

Afb. 4: Nelson Mandela en Fidel 'El Commandante' Castro, nu wellicht in een meer hemelse conversatie....

Het is niet alles kommer en kwel. Er gaat ook geen jaar voorbij zonder heugelijke feiten. In 1991 is het Afrikaans Nationaal Congres (ANC) als **politieke beweging erkend. Leider wordt Nelson Mandela. Hij groeit uit tot wereldleider, tot bestrijder van de apartheid bij uitstek. Op 2 mei maakt president Frederik Willem de Klerk bekend dat een aantal wetten zal worden afgeschaft. De belangrijkste daarvan is de Wet op de bevolkingsregistratie. Na Mandela komen veel antiapartheidsstrijders vrij. Drie jaar later is Mandela gekozen tot president van Zuid-Afrika. Helaas zijn gevoelens van vrijheid, welvaart, geluk, weggeëbd.**

Op de valreep toch nog een wapenfeitje van eigen bodem. Hendrik Toxopeus en zijn vrouw bezetten Rottumeroog. Hij – zoon van de laatste strandvoogd – verzet

zich tegen het plan van Rijkswaterstaat om te stoppen met het onderhoud. Het gevolg zal zijn dat de zee het eiland opslokt. Na twee weken, op 12 april 1991, is de 'kraakactie' beëindigd. Hendrik

Afb. 5: Rottumer Oog

rest de herinnering aan een fantastische jeugd op dit eiland. Overigens, de zee heeft geen haast. Vrijwilligers bezoeken eens per jaar het eiland. Zij brengen rapport uit over de stand van zaken. De zoon van de laatste strandvoogd zal daar vast wel eens bij zijn. Wel, ik kan nog honderd belangwekkende gebeurtenissen noemen uit 1991. U moet het hiermee doen. Weet wel dat aan het eind van dit turbulente jaar onze vereniging, de Helderse Vereniging voor Sociale Geschiedenis, is opgericht.

Wij willen dit heugelijk feit met u vieren: op dinsdag 17 januari 2017 nodigt het bestuur u uit voor een bijeenkomst in de raadszaal van de gemeente Den Helder,

aanvang 19.30 uur. Even noteren alstublieft. De bijeenkomst draagt als naam 'Vijfentwintig jaar Sociale Geschiedenis in Den Helder'. De hoofdredacteur van de Helderse Courant, de heer Ronald den Boer, verzorgt de lezing. Niemand kan dat beter doen. Hij schrijft immers in die periode – en langer – veelvuldig over het reilen en zeilen in

onze gemeente.

Daarnaast worden foto's vertoond met behulp van een beamer. Afdrukken komen aan een 'waslijn'. Presentjes voor de inwoners zijn er ook. De HVSG biedt een aantal verzorgings- en verpleeghuizen

beamerpresentaties aan. 'Vijfentwintig jaar sociale geschiedenis' gaan niet ongemerkt voorbij!

Willem van der Paard, voorzitter

DE MORGENSTOND

De HVSG bestaat 25 jaar, het zal u niet ontgaan in dit jubileumnummer, dat daar immers geheel aan gewijd is. Wat zijn de belangrijke veranderingen en ontwikkelingen, die zich in deze periode hebben voorgedaan in Den Helder? En dan vooral met het oog op de sociale, maatschappelijke gevolgen, die er mogelijk op zijn gevolgd. In deze speciale jubileumeditie van de rubriek de Morgenstond besteed ik aandacht aan de grote gevolgen van het neerhalen van de Berlijnse Muur en de rest van het “IJzeren Gordijn” op 9 november 1989 en het uiteenvallen van de Sovjet Unie op 25 december 1991 voor onze stad.

Gerard Hoekmeijer

De Koude Oorlog: Groei!

De ‘hete’ 2^e Wereldoorlog heeft onze stad zwaar getroffen, maar geen andere stad in ons land is zo verbonden met de “Koude Oorlog” als Den Helder. De na de vernietiging van Nazi-Duitsland ontstane tegenstelling tussen de voormalige geallieerden, die steeds meer uitmondde in een bizarre wapenwedloop, leidde tot

de oprichting van de NAVO, waar Nederland lid van werd. Den Helder dankte zijn naoorlogse groei aan de dreiging die er uitging van de steeds groter wordende Russische onderzeebootvloot. De Koninklijke Marine kreeg als opdracht vooral deze dreiging tegen te gaan: onderzeebootbestrijding.

Afb. 1: 9 november 1989: de Berlijnse Muur wordt neergehaald.

Met het definitief aanwijzen van onze stad als de enige marinehaven van het land ontstond er direct een groei impuls. Er moest met spoed gebouwd worden, een nieuwe marinehaven, oorlogsschepen, maar ook woningen voor de bemanningen. Zo ontstonden de enorme stadsuitbreidingen buiten de Linie: Nieuw Den Helder Oost (‘Jerusalem’), Nieuw Den Helder West, De Schooten, Drooghe Weert(Julianadorp). De stad groeide naar ruim 63.000 inwoners, waarvan bijna 70 % direct betrokken was bij de Koninklijke Marine als werkgever en inkomstenbron. De hele stad ‘ademde’ marine. Het ministerie van Defensie heerste! In de haven bloeide ook de visserij, maar toch beheerste het marineblauw of – beter gezegd misschien - het marinegrijs het beeld.

Huisvesten in Hiërarchie

Hele wijken werden bewoond door manschappen en korporaals, hogere onderofficieren woonden in 'eigen straten' en de militaire hiërarchie werd van deur tot deur gevoeld.

Afb. 2: de eerste naoorlogse nieuwbouwwijk, vanwege de gebruikte witte gevelbekleding in de volksmond "Jerusalem" genoemd (foto: HVSG)

Officieren woonden uiteraard in andere wijken. De eerste flats die aan de Jan Verfaillieweg verrezen, leken wel speciaal gebouwd voor de gezinnen van de jongste luitenanten ter zee. Er werden speciale contingenten woningbouw t.b.v. marinepersoneel toegewezen en marinepersoneel kreeg voorrang bij de verdeling van woonruimtes. Iedereen ging in uniform naar en van zijn werk, of om in het jargon te blijven, zijn plaatsing. Burgerpersoneel van defensie kende een soortgelijke rangorde: je had wervanen en 'commandeurs', die laatsten vervulden de hogere salarisschalen. De middenstand kon rustig afwachten tot het moment dat het 'katje was gevangen' aan het eind van de maand – grotere zekerheid in het leven bestond er niet! De KM was overal, de haven, de Rijkswerf, Marinevliegveld de

Kooy, fort Erfprins, fort Kijkduin, het OS&O-terrein, het Marine Sportpark en de Marine Kantine. Overal was 'defensie' aanwezig: het geheimzinnige ondergrondse NAVO-hoofdkwartier midden in het bollenlandschap tussen Den Helder en Julianadorp. Aan de Nieuwe weg was er een Marechausseekazerne en de kazernes van de LUA (Lucht Afweer) van de landmacht. In de Grafelijkheidsduinen lag een schietbaan. En altijd wel hoorde je het geschut donderen als er van Erfprins of – even buiten de stad bij Botgat – werd geschoten op grote rode zakken, voortgetrokken door ronkende Harvard vliegtuigen van de Marine Luchtvaart Dienst (MLD).

Afb. 3: 'Stalinistische' stadsinrichting, speciaal bestraat voor militaire parades: Julianaplein in 1958 (foto: HVSG)

Dagelijks Ritueel: Tamboers & Pijpers

Het door onze stedenbouwkundige, prof. Ir. Wieger Bruin ontworpen nieuwe stadshart kreeg een plein, met afmetingen van Sovjet-omvang, waar de jaarlijkse grote militaire parade tijdens Koninginnedag alle ruimte had. Daartoe werd de bestrating zelfs aangelegd conform de wensen van de marine. Het

afmarcheren van matrozen en adelborsten in de stad onder begeleiding van ‘tamboers en pijpers’, hoorde bij het dagelijkse ritueel. In het huidige pand van de Helderse Courant zetelde de sociale dienst en het bureau huisvesting van de KM, in de Koningstraat kon je als je van de juiste religieuze denominatie was een biertje drinken in het Rooms Katholieke Militair Tehuis “Stella Maris” en als het je gezindte niet was, ging je naar z’n Protestantse evenknie, dat tot niet lang geleden nog gevestigd was in het gebouw “De Duif” aan de Binnenhaven. Voor de ongelovige Jannen had je het Algemeen Militair Tehuis (AMT) in de Spoorstraat en uiteraard voor de onderofficieren apart was erboven de

Afb 5: Smaldeel 5 stoomt op! (foto: Theo Versteeg)

Marine Onder Officiers Club(M.O.O.C.). ‘We gaan zaterdagavond dansen in de Mook’, hoorde je vaak en het schijnt trouwens nog te kunnen. Aan de Hoofdgracht had je de officiersclub. Er was – hoe kan het anders – ook een eigen sportvereniging, “MSV Zeemacht”. Ja, de KM was overal of beter gezegd Den Helder was KM. De KM was trouwens met bijna 20.000 militairen buitenproportioneel groot voor een klein land als Nederland. Groter dan de Bundesmarine, groter dan

die van heel Scandinavië bijeen! Groter dan die van Australië of Canada zelfs. Ja, we hadden het destijds militair maritiem nogal hoog in de bol.

Zorg Dat Je Er Bij Komt!

Wereldwijd vlagvertoon met 2 smaldelen met een vliegkampschip, kruisers als kastelen en een grote zwerm onderzeebootjagers, fregatten en onderzeeërs eromheen. ‘Zorg dat je er bij komt’ was een grote hit van Tom Manders alias “Dorus”. Dan kon je wat van de wereld zien. Dat was nog wat in die dagen: avontuur! Sterke verhalen bij thuiskomst en in de kroeg. De kroeg? Den Helder barstte van de kroegen. Op ‘stierenavond’ - ’s woensdags – zag de Spoorstraat letterlijk blauw van de Jannen. De kroegen waren afgeladen, de kasteleins verdienden goud geld. Als ze niet te veel ‘op de pof’ hadden getapt trouwens, want dan zag je bij het uitzwaaien van HrMs de Ruyter alle kroegbazen aan de kade wapperen met hun bonnetjes in de hand. Ja, Den Helder was marine! Tot 1989, tot de val van ‘De Muur’. De vijand was weg en alles werd anders. Alles werd minder in onze stad.

Afb. 6: wervingsposter ‘Zorg dat je erbij komt’

De Prijs Van De Vrede

In de gemeentepolitiek werden al snel de grote sociaaleconomische gevolgen voor Den Helder van de geopolitieke ontwikkelingen onderkend. Er werd een 'Politiek Overleg Personeelsreductie Defensiebedrijven'(POPD) opgericht. Die vergaderde afwisselend in het "VVD-huis" in de Krugerstraat en in het roemruchte "Pandje" van de PvdA aan de Oostslootstraat. Sam Schmitt (VVD-raadslid) en Pierre Talloen (PvdA-bestuurslid) waren belangrijke aanjagers van dit overleg. Er kwamen defensiespecialisten uit de 2^e Kamer op bezoek en omgekeerd werd het Binnenhof aangedaan door leden van het POPD. Veel resultaat heeft het allemaal niet gehad. Er kwam later nog een opvolger van deze overleggroep, waarvan de naam me is ontschoten. Ondertussen was de inkrimping van de vloot in volle gang, met als gevolg forse personeelsreducties, zoals dat heette. Dat liet zich voelen! In het vakblad voor de bouw "Cobouw" van 9 juni 1995 stond een artikel met de veelzeggende kop: "Den Helder Betaalt De Prijs Voor De Vrede". Hierin werd het aantal verloren arbeidsplaatsen geraamd op 5 á 6000!

Na de Koude Oorlog: Krimp!

De stad kromp voor het eerst sinds een halve eeuw. De KM trok zich terug, overal in de stad is dat te zien: de lege plek van "t Huys Tydverdrijf" aan de Kanaalweg, het OS&O-terrein, dat jaren lag te verpieteren met als triest dieptepunt het door vlammen verwoeste "Casino", een ontwerp nog wel van het bureau van Nazi-

bouwmeester Albert Speer. Nu pas wordt het terrein ontwikkeld. Door veel politiek kunst- en vliegwerk zijn er op de Kooy nog een handjevol NH90 helikopters gestationeerd. Geschoten wordt er vrijwel nooit meer, er zijn nauwelijks nog kanonnen en anders is de munitie wel wegbezuinigd – pief, paf, poef! De aanblik van 's lands vloot in de marinehaven is ontluisterend: met een beetje geluk zie je nog twee en een halve schuit in het grijs. Er is wel een nieuw vlaggenschip, Zr.Ms. Karel Doorman, met een waterverplaatsing van bijna 28.000 brt. nog wel de grootste ooit.....maar die blijkt steeds stuk te zijn. De stad krimpt nu nog steeds, de teller gaat naar 55.000, slechts dankzij onze twee AZC's hebben we af en toe een plusje. Toch is het nog een wonder dat de stad niet nog kleiner en leger is geworden, want niet alleen de KM, maar ook andere sectoren al visserij en offshore staan al jaren onder druk.

Monocultuur

Aan de inkrimping van de KM bleek niet te ontkomen, zodat in het begin van de jaren negentig van de vorige eeuw de politici en bestuurders van de gemeente zich realiseerden, dat de stad nieuwe impulsen nodig had. De 'monocultuur' als gevolg van de overheersende rol van de KM was trouwens door sommigen al eerder aan de orde gesteld. Ik herinner mij nog heftige discussies over werkgelegenheid in het speeltuingebouw "de Viskom" in de Visbuurt in 1974, waar PvdA raadslid Cor Out als voorstander van het inpolderen van het Balgzand zijn zorgen over 'de monocultuur van Defensie' spuide. Het PSP-raadslid M. Buhre uitte zijn zorgen

over de afhankelijkheid van de marine al eerder in de raadsperiode van '62 tot '66, maar hij bleef lang een roepende in de woestijn. Maar in 1991 was het een urgente kwestie geworden! Er moest wat gebeuren en snel ook. Het ene plan, na het andere werd gelanceerd. De al ruim twee decennia in Den Helder actieve offshore sector moest worden gekoesterd en meer ruimte en faciliteiten krijgen. Er moesten plannen komen voor de leegkomende defensieterreinen.

Afb. 8: René Colthof op 'onze dijk'

Port Poseidon: No Nitty Gritty?

Er was behoefte aan een visie, voor de lange termijn. D66 bleek eerder al te bruisen van de ideeën met het plan "Globelon" – overdekt winkelen, ook in Den Helder. De stad moest 'op de kaart worden gezet'. De partij van Henk Mosk, Krijn Harte en Jan Dop boekte een eclatante verkiezingsoverwinning en ging van 3 naar 11 zetels. Zij schoven oud visafslag directeur Ernst Kip naar voren als 'sterke' man op de portefeuille economische zaken. Diens motto was: 'no nitty gritty, go or no go'. Later klonk dat al wat minder stoer en wat meer als mantra, bij gebrek aan aansprekende resultaten. De van oorsprong Helderse

projectontwikkelaar René Colthof, die met het project Port Zélande in Brouwershaven succesvol was geweest, kwam in 1993 met een uitdagend plan: "Port Poseidon". Een voor Helderse begrippen zeer ambitieus bouwplan in zee in de knik van de Helderse dijk, ter hoogte van de Marinekantine. Het ging om een project van ruim 130 miljoen gulden met 350 luxe appartementen en een hoge woontoren van 45 meter, winkels en horeca. Het ontwerp was van het bureau "Alberts & van Huut", bekend om hun organische vormgeving (op antroposofische basis), die toen in den lande heel populair was. Het door de volksmond "Apenrots" gedoopte hoofdkantoor van de Gasunie in Groningen is hun bekendste ontwerp. In Den Helder zijn het politiebureau en het kantoor van de firma de Jong in deze stijl gebouwd. Het project werd met luid applaus in de gemeenteraad onthaald. 'Waar hebben we dit aan verdiend...?' vroeg een raadslid zich af.

Afb. 7: "Port Poseidon", de beoogde 'apenrots' van Den Helder

Alleen GroenLinks was kritisch: 'handen af van onze dijk!'. Er kwamen bezwaren van de Waddenvereniging, de KM, de PTT, dijk liefhebbers en omwonenden.

GroenLinks organiseerde een handtekeningenactie. Er kwamen aangepaste ontwerpen, kleiner vooral. Het door sommigen ‘megalomaan’ genoemde project ‘kromp’ na elke aanpassing in tot een veel bescheidener formaat. Jaren later werd er door wethouder Jan Manderfeld definitief een streep gezet door Port Poseidon. Colthof keerde teleurgesteld zijn stad de rug toe en ging verder met een vakantiepark op Texel.

The Dutch Overseas

Een ander plan waar de ambitie nog meer vanaf spatte, was “The Dutch Overseas”, welke de oude Rijkswerf Willemsoord zou omvormen tot een koloniaal maritiem themapark, dat zijn weerga niet kende. Hierin zouden alle escapades van onze voorouders ‘overseas’ aanschouwelijk worden gemaakt, ter ‘leringhe ende vermaeck’ Er ging een bus met ambtenaren, raadsleden en wethouders naar Portsmouth in Engeland. ‘Een snoepreisje’.....sneerde PvdA dissident Hennie Abbenes(elke tijd kent een Andries Pruiksma!). Er kwamen bussen vol deskundigen uit het landelijke ‘veld’ tijdens een symposium, dat in Willemsoord werd gehouden, er werden rapporten volgeschreven, brochures gedrukt, vergaderd en geëvalueerd en.....u begrijpt het al, ook dit plan sneefde.

De Stormbal Gehesen

Het gemeentebestuur onder bezielende leiding van Willem Hoekzema, burgemeester van 1995 tot 2001, kwam in actie met een plan, waarvan de titel de urgentie goed verwoorde: “Den Helder

Hijst De Stormbal”. Uitbreiding van vliegveld de Kooy en de civiele tak “Heldair” werden o.a. genoemd als speerpunten. Daarbij zou de startbaan moeten worden verlengd om geschikt te worden voor groter bevestigde vliegtuigen. Ook zou het rijk Den Helder een nieuw te bouwen gevangenis moeten gunnen.

Afb. 8: Orions van squadron 320 in volle vlucht

Er was ook enige tijd sprake van de stationering van MLD squadron 320 op de Kooy, dat tot dan met de grote Lockheed Orions op MVK Valkenburg was geplaatst. Hiertoe zou er een heel nieuwe startbaan van zo'n 3 kilometer van oost naar west (richting duinen) moeten worden aangelegd. Voor- en tegenstanders vielen over elkaar heen, maar uiteindelijk werd het squadron niet verplaatst maar opgeheven.

De Helderse ondernemer Daan Groot presenteerde het ene na het andere ambitieuze plan in de Helderse Courant, waarvan de “RoRo Terminal” nog het meeste discussie opriep. “RoRo” stond voor ‘roll on roll off’ verbinding met het Scandinavische achterland, zodat Den

Helder het knooppunt zou worden voor de handel met dat deel van Europa. Deze terminal zou moeten verrijzen in het Balgzand naast de Nieuwe Haven. Het gemeentebestuur serveerde dit plan af als niet realistisch.

Afb. 9: Dirk Lips, 'lid' van de Quote 500 en 'meester van de public/private samenwerking'

Libema

Na het echec van "The Dutch Overseas" kwam in de 2^e helft van de jaren negentig de succesvolle projectontwikkelaar Dirk Lips in beeld. Deze was met zijn bedrijf "Libema" gespecialiseerd in het ontwikkelen van pretparken. Na heftige discussies in en buiten de raad, met name over de bij het plan behorende gokhal en detailhandel, na vele rapporten en haalbaarheidsstudies en met de goedkeuring van de Rijksbouwmeester, leek dit plan dan eindelijk te gaan lukken. Zeker 600.000 bezoekers zouden er jaarlijks op afkomen. Er werden handtekeningen gezet onder dit staaltje van public/private ondernemen, populair in de 'paarse jaren'. Helaas ging het toch nog mis! Lips had zijn beloofde VOC-replica "Prins Willim" inderdaad vanuit Japan laten overvaren en deze lag pontificaal in het dok op Willemsoord. Een

publiekstrekker van jewelste zou het zijn, ware het niet dat het schip door brand werd verwoest, een hoop verwrongen

Afb. 9: Prins Willim uitgebrand....

staal(!) en gesmolten piepschuim(van de kanonnen) achterlatend. Daarvoor was er al ruzie ontstaan tussen de partners over onder meer de onderhoudskosten van het project en ook Lips keerde de stad de rug toe. Met een afkoopsom van 6,6 miljoen euro hadden we toch maar mooi een scheepswrak en een ballenbak aan het plan overgehouden.

Afb. 10: van 'krullenjongen' tot succesvol projectontwikkelaar: Hennie van der Most

Na Lips kwam er nog een landelijk bekende projectontwikkelaar in Den Helder op bezoek: Hennie van der Most, begonnen als 'krullenjongen' en succesvol met "Kernwasser Wunderland", gevestigd in de oude kernreactor in Kalkar(Duitsland). Hij kwam met zijn privé

heli om Willemsoord even te bekijken en presenteerde meteen daarna een 'gegarandeerd succesvol plan', uitgewerkt op de achterkant van een sigarendoos. 't Zou de gemeente geen cent kosten, maar deze moest wel alle zeggenschap over het terrein aan van der Most overdragen. Dat was een brug te ver: exit van der Most. Het decennium zo vlak na de val van De Muur bleek aldus een ongekennde creatieve periode te zijn, niet alleen voor de dames en heren bestuurders, maar ook voor vele betrokken bewoners en oud-bewoners, die hierin participeerden. En dit was nog ver voor de recente oproepen van Mark Rutte.

Fort Kijkduin

Ook de restauratie van het al jaren steeds verder inzakkende en afbrokkelende Fort Kijkduin ontlokte bij een aantal betrokken stadgenoten ideeën. Zo kwam Huisduiner

Afb. 11: het gerestaureerde Fort Kijkduin

ondernemer Kees Schoemaker medio jaren tachtig als eerste met een plan hiervoor. Blijkbaar werd dit bij de bestuurders niet op waarde geschat, wat later wel gebeurde toen anderen hiervoor begin jaren negentig in beeld kwamen. O.a. de latere wethouder Jan Manderfeld

hoorde bij deze groep. Uiteindelijk werd het fort fraai gerestaureerd en met horeca en een zeeaquarium een mooie aanwinst voor de stad, zowel voor de eigen inwoners maar ook als toeristische attractie. In 1997 werd het feestelijk geopend door kroonprins Willem Alexander. Helaas ging het restaurant al na een paar jaar ter ziele. Ondanks al deze al of niet mislukte pogingen de stad in de vaart der volkeren op te stuwten, is de stad echter nog lang niet dood. Het is eigenlijk nog wonderbaarlijk dat Den Helder niet nog verder is gekrompen.

Nee, Den Helder ziet al lang niet meer blauw of grijs, maar toch wordt hier gebouwd alsof.....ja, alsof de stad 'booming' is. Met een fonkelnieuwe Schouwburg op de voormalige Oude Rijkswerf "Willemsoord", met een juweel van een Gemeentelijke Openbare Bibliotheek. Nu het grijs is opgetrokken,

lijkt er een nieuwe geest door de stad te waren.

Misschien wel mooi gesymboliseerd door kunstenaar Rob Scholte, die zich als een

koekoeksjong heeft genesteld in het oude postkantoor – ook al een ontheemd gebouw. Nieuwediep als Phoenix? Is het nieuwe motto: vooruit en nooit weerom? Over 25 jaar weten we meer.

Gerard Hoekmeijer

VAN PADVINDERIJ TOT SCOUTING

In dit artikel wordt in vogelvlucht de ontstaansgeschiedenis van de Padvinderij behandeld. De Padvinderij was lange tijd de grootste jeugdorganisatie in Nederland. Ook in Den Helder zijn een flink aantal groepen actief geweest. Het is niet gelukt om alle deze groepen te belichten, ook omdat een aantal van hen in het verleden zijn gefuseerd.

Wat is Padvinderij?

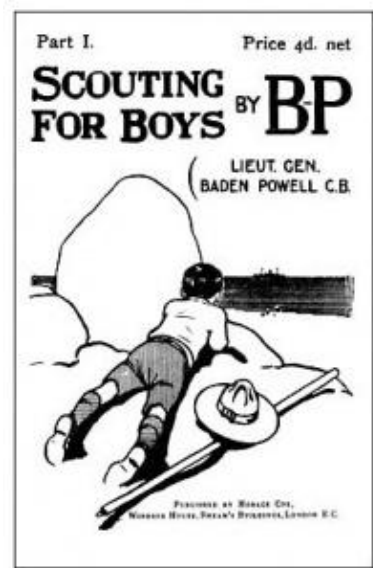
Robert Baden-Powell, de bedenker van de Padvinderij (Scouting in het Engels) was officier in het Britse leger en diende vooral in India en Zuid-Afrika. Hier krijgt hij een voorliefde voor het "flanel shirt" en het militaire verkennerleven. Dit bracht hem op het idee dit naar de jeugd over te brengen. In 1903 schrijft hij hierover het handboek "Aids to Scouting". Nadat hij in Engeland als held wordt vereerd, na een lange bezetting van het Zuid-Afrikaanse stadje Mafeking, slaat het boek aan bij de Engelse jeugd, dat met veel plezier "B.P."-tje speelt.

Afb. 1: Lord Robert Baden-Powell.

In 1907 bezoekt Baden-Powell een jongensvereniging, de "Boys Brigade". Het militaire programma lijkt hem te saai en hij merkt op dat ze veel meer jongens kunnen trekken met een aantrekkelijker

programma. Hij denkt hierbij ongetwijfeld aan zijn verkennerhobby. De leiders vragen hem om zijn ideeën op papier te zetten en hij begint een studie naar allerlei bestaande programma's. Als belangrijkste onderdeel zet hij het militaire verkennen om in een civiele vorm van ('vrede') verkennen, een mannenleven in de vorm van een jongensspel. Als test organiseert Baden-Powell met 22 jongens in 1907 een kamp op Brownsea Island en publiceert daarna in 1908 het boek "Scouting for Boys", uitgegeven in goedkope losse hoofdstukjes, de "Yarns" ("kampvuurverhalen"). Scouting is bedoeld als een spel dat bestaande verenigingen zoals Boys' Brigade en YMCA kunnen gebruiken, maar daar slaat het niet echt goed aan. Echter overall beginnen groepjes jongens eigen patrouilles op te richten en in alle haast moet een aparte Scouting-organisatie worden ingericht. Er ontstaat een ware 'scoutingbeweging' in Engeland. De Engelse koning Edward vraagt Robert Baden-Powell in 1909 om al zijn aandacht aan deze nieuwe beweging te schenken. Hij ontwikkelde kort daarop met hulp van zijn broer Warrington de zeeverkenners en later met hulp van zijn broer Baden de luchtverkenners.

Afb. 2: affiche uit de begin periode.

Start in Engeland.

Aanvankelijk richt de scoutingbeweging zich ruwweg op jongens in de leeftijd van 10 tot 15 jaar. In 1914 beginnen in Engeland de "Wolf Cubs". Hiervoor wordt in 1916 het "Wolf Cub's Handbook" gepubliceerd, dat geschreven is met medewerking van Joseph Rudyard Kipling, de schrijver van het beroemde en verfilmde "Jungleboek".

Afb. 3: zeeverkenners, heerlijk uitwaaiend op het water

In 1917 ontstaan in Engeland de "Senior Scouts" die in 1919 overgaan in "Rover Scouts", in een poging de jongeren die te oud zijn geworden voor verkenners vast te houden. Achterliggende gedachte is onder meer dat op deze manier de verliezen onder de leiders door de Eerste Wereldoorlog na verloop van tijd aangevuld zouden kunnen worden. Scouts zie je overal en je komt ze in het weekend vaak tegen, maar ook bij de Dodenherdenking op de Dam in Amsterdam op 4 mei. Scouts zijn maatschappelijke zeer actief op allerlei gebieden.

De maatschappelijke waarde van scouting concentreert zich in vier waarden te weten: jeugd en vrijwilliger, jeugd en maatschappij, jeugd en leren en jeugd en groen. Gaat dus om de jeugd bij de scouting betrokken te maken met deze vier onderwerpen. Zo kan scouting een goede pedagogische omgeving betekenen, waar veel kinderen baat bij hebben.

De geschiedenis van de padvinderij in Den Helder start met de "Groep 1" ook wel genoemd "Jutters 1" in 1911. De groep wordt groter en groter en er wordt vanuit deze Groep 1 in 1920 een nieuwe groep opgericht. Dit herhaalt zich in de loop der jaren, maar er worden ook groepen samengevoegd omdat de belangstelling te klein is. Dit herhaalt zich tot de dag van vandaag. De groep "I.N.K.A.", een groep die in 1920 het levenslicht zag, houdt eind van dit jaar op met bestaan. De grootste groep in Den Helder is op dit moment "Jutters Willemsoord", opgericht in 1946.

Back to Basic

Letterlijk vertaalt betekent scouting verkennen en dat is wat de deelnemers ('pupillen') ook doen. Het verkennen van de wereld om ons heen. Ze spelen het spel van verkennen op het land of op het water. De pupil is veel buiten. Door het buitenleven komt een scout (weer) in contact met de natuur. Ze leren zo bijvoorbeeld dat water niet alleen uit de kraan komt en dat er nog andere warmtebronnen bestaan naast een cv-radiator.

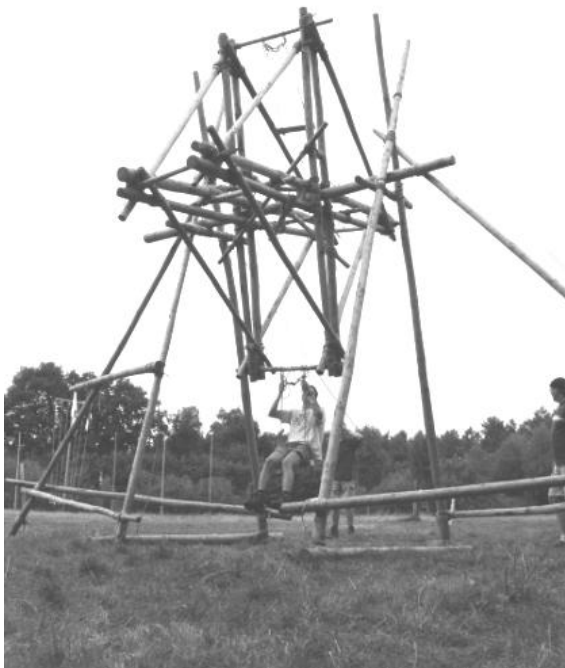
Afb. 4: zelf eten koken op een houtvuur

Licht, muziek en toneel kun je ook maken zonder stopcontact. Ze gaan 'back to basic'. Ze leren om zelf hout te zoeken, te hakken en zagen om dat vuurtje te maken

waar je eten op kunnen koken en je bij kan warmen. Ze leren om vindingrijke te zijn, om door te zetten.

Zelfstandigheid

Pupillen proberen een aantal dingen te leren; zelfstandige worden, samenwerken, leiding geven, hulpvaardigheid maar verstoppen dat in avontuurlijker sport en spel activiteiten.

Afb. 5: futuristische schommel draaimolen.

De activiteiten die bij scouting te doen zijn heel divers; kamperen, zeilen, spannende verhalen of zingen bij een kampvuurtje of een vlot in elkaar pionieren, een mudrace, zwemmen, een speurtocht lopen, een groot spel op een plein of in het bos doen, een potje voetballen, een fotocollage maken, met een rugzak op je rug gaan hiken of klimmen en abseilen en nog veel meer..... Je kunt het zo gek niet bedenken. Zelf een tent bouwen van zeil hout en touw en daar bij -14 graden in over-

nachten. Weten hoe je warm en droog kan blijvend in je tentje, de weg vinden in een vreemde omgeving. Dat betekent jezelf leren kennen, amuseren en zelfvertrouwen krijgen.

Afb. 6: padvinders 'op kamp'

Dat betekent ook risico's leren inschatten, creativiteit, praktisch improviseren met geringe middelen, vertrouwen op en zorg hebben voor je patrouillegenoten. Leren door het zelf te doen.

Een flinke opsomming van alle activiteiten die tegenwoordig bij scouting mogelijk zijn, kan men zien bij het bezoeken van de website van Jutter Willemsoord

Kerstpost

In 1987 besloten de leden van de "Pallas Athena Stam", onderdeel van de "Scoutinggroep Minerva" uit Den Helder, om kerstkaarten te bezorgen. Het idee kwam uit Engeland waar een district dit al enige jaren deed; het enige verschil was dat in Engeland de scoutingsleden het hele jaar door post bezorgden en de scouts uit Den Helder alleen maar met kerst. En als het even kon in één keer op de zaterdag. Het eerste jaar lukte dat niet omdat er veel te veel post binnen kwam voor een relatief kleine groep in een vrij grote gemeente. Ruim 6.000 poststukken moesten er bezorgd gaan worden! Het idee sloeg dus aan. Voor deze eerste keer werd er een speciale stempel gemaakt om

ook een beetje herkenbaarheid te krijgen als scoutingorganisatie.

Afb. 7: eerste Kerstpostzegel uit 1987.

Om zeker te zijn dat er geen problemen ontstond met de PTT werd er toestemming gevraagd o.a. bij de plaatselijke politie en op het gemeentehuis. Daar dit niet eerder was voorgekomen dat een vereniging post ging rondbrengen zuiver voor de verdienste voor de groep moest de gemeente inlichtingen gaan inwinnen bij de PTT.

Afb. 8: Kerstpostzegel 1988.

Volgens de PTT was het geen probleem als het maar uit kerst- en nieuwjaarswensen ging verstuurd door de leden van de vereniging. Er mocht beslist geen post bezorgd gaan worden voor bedrijven of gezinnen welke niet lid waren van onze vereniging.

Helaas is dit alles nooit op papier gezet en

was er alleen een mondelinge toestemming afgegeven.

De deelnemende groepen waren: Minerva, Prinses Wilhelmina groep, Scoutinggroep Jutters Willemsoord, de Inca Scoutinggroep, Jachthoornkorps en Abel Tasman groep uit Julianadorp. Ook in 2016 is het alweer de 29ste keer dat Scouts uit Den Helder de kerstpost gaan rondbrengen in Den Helder, Julianadorp en Huisduinen.

Padvinderij Groepen in Den Helder

In Den Helder waren naar ons weten de volgende groepen actief, te weten:

1911 Groep 1 of Jutter 1, welke later overging in de groep Jutter Rainiero, bestaat niet meer.

1920 Groep Inka, bestaat niet meer.

1946 Groep Jutters Willemsoord.

1973 Groep Minerva.

1980 Groep Abel Tasman in Julianadorp.

1999 Groep Jachthoornkorps.

19?? Groep Wilhelmina, bestaat niet meer.

Afb. 9: Helder's Jachthoornkorps.

Henk Boerekamps

IN HET VERLEDEN LIGT HET HEDEN

Het meest markante gebouw van Den Helder is het kantoor van de Woningstichting met mooie Amsterdamse school- elementen rondom de voordeur en een typerend zadeldak.

In 1921 gebouwd als huishoudschool de Vijfsprong. In 1976 werd het Vormingscentrum de Boeg. Vanaf die tijd was ik er directrice tot 1990, het jaar dat ik gebruik maakte van een verjongings- en doorstromingsregeling in het onderwijs. De onderwijsgeschiedenis van de Boeg is een verhaal apart waard, maar in dit artikel gaat het om de schermutselingen rondom het pand.

*Afb. 1 : Vormingscentrum de Boeg ca 1980
(foto: HVSG)*

Onder een kortstondige directie van mijn opvolger was een fusie met het ROC niet te vermijden. Rond de eeuwwisseling betrok het ROC nieuwbouw aan de Parallelweg. Het ministerie van onderwijs was bezig om alle onderwijsgebouwen in het land over te dragen aan de gemeenten dan wel aan de afzonderlijke stichtingen,

een immense operatie, die de deadline niet zou halen zo was de verwachting.

In die periode werd ik gebeld door Jan de Groot, fractievoorzitter van de PvdA. Een agendapunt van de gemeenteraad was: verkoop van de Boeg aan verzekeringsbedrijf de Jong voor ongeveer 700.000.- 'Wat denk jij van die prijs?' vroeg Jan. Ik schoot in de lach, woonde zelf in een 2 onder 1 kap, die samen, in die periode van hoge-huizen-prijzen, al meer waard waren. 'Vriendenprijsje Jan, niet doen' was mijn antwoord, 'en het komische is dat ze niet eens eigenaar zijn. De juridische eigendom berust bij het ministerie en het beheer bij de betreffende stichting. Bovendien kan ik mij niet voorstellen dat de minister midden in die hele overdracht-operatie tussendoor-transacties gaat toestaan, want dat zou een precedent zijn zonder weerga.' Volgende vraag van Jan: 'hoe komen we hier achter?' Ik weer: 'Je boft, want het Hoofd Bouwzaken O en W is een goede vriend van me; ik bel hem wel even, kom maar alvast langs voor koffieberaad.' Het antwoord van Henk Strietman was duidelijk: 'nee, ik heb geen toestemming voor tussentijdse transacties gegeven, moet nog zien dat ik de deadline haal'. 'Op mijn vraag:' Laat je me dat dan vandaag nog even schriftelijk weten?' zei hij: 'Dan moet je me dat vandaag nog even schriftelijk vragen'. Het verzoek ging namens de PvdA de deur uit per fax en wij kwamen de tijd wel door tot het antwoord binnen kwam ratelen: nee, er was door de minister geen toestemming gegeven voor vervreemding, zoals dat heette. We

kopieerden de brief alvast voor raad en college.

Afb. 2: de grondlegger van de moderne bouwkunst: Marco Vitruvius Pollio, Romeins militair architect en ingenieur (ca 85-20 v.Chr)

Om 20.00 uur raadsvergadering. Recent was de stichting Vitruvius opgericht om te voorkomen dat we behandeld zouden worden als burgers met een toevallige mening. De naam Vitruvius kwam van Ruud van de Wint. We zaten met het bestuur, Dirk Gorter, Gerard Hoekmeijer en ik op de tribune.

Jan zou als laatste het woord voeren. Nadat iedereen het gebruikelijke zegje had gedaan kwam Jan met de opmerking: 'Voorzitter u doet iets wederrechtelijke; u wilt een gebouw verpatsen voor een vriendenprijsje dat bovendien niet van u is. Ik heb een brief van de minister, die de bode misschien even rond wilt delen'. Grote hilariteit en schorsing van de vergadering. Rood aangelopen brieft de wethouder in de nog openstaande (ja, ook toen al) microfoon: 'Dat hebben die vuile rooien me geleverd', ons voor het gemak

alle drie bij de PvdA indelend. Gebruik makend van de onverwachte wending heeft Jan de Groot meteen in dezelfde vergadering de raad en het college zover gekregen om er een monument van de tweede categorie van te maken. Toen de wethouder daar later weer vanaf wilde hield de monumentencommissie dat 'gejojo' tegen.

Een paar weken later, toen het stof gedaald was kreeg ik een telefoontje van de wethouder met het verzoek of het bestuur van Vitruvius vanuit onze interesse voor monumenten de volgende monumentendag wilden organiseren.

'Dat lijkt me enig'. antwoordde ik en dacht: 'dan eerst maar de Rijksbouwmeester Patijn uitnodigen en een zootje vis bestellen bij de afslag.

Afb. 3: rijksbouwmeester Wytze Patijn

De geur van gebakken vis zal de speeches op die dag kort houden.

Woningstichting, nu de eigenaar, heeft het gebouw magnifiek gerestaureerd. Een koepel die de donkere hal en het trappenhuis over

toen niet in het pakketje van de bestuurders.

In het verleden ligt het heden, in het nu wat worden zal, schreef Bilderdijk al.

M.L. Rouffaer-van Dongen.

Afb. 4: de Boeg anno nu na de verbouwing door WS (foto: René Smit)

twee verdiepingen oplicht is een goed toegepaste bouwkundige vondst.

Met de toenmalige wethouder Robbert Waltmann werd de afspraak gemaakt dat de rotonde 'de Vijfsprong' zou blijven heten en het gebouw 'de Boeg', waarmee recht gedaan werd aan alle inwoners, die zich betrokken voelden bij beide instellingen.

Er waren krachten bij de HHV die de naam 'de Boeg' weg wilden hebben en men liet zich kennelijk ompraten. Ook op een gedenkplaat aan de zijkant van het gebouw, met chronologisch alle bewoners van het gebouw kwam de Boeg niet voor. Historisch bewustzijn zat kennelijk ook

Afb. 5: de Boeg anno nu met nieuwe aanbouw en het "Woonplein" (foto: René Smit)

ARCO DUSSELDORP: EEN ACTIEF LEVEN

Op 29 april 2011 werd Arco Dusseldorp benoemd tot lid van de Orde van Oranje Nassau. Dit lintje werd hem toegekend als teken van waardering voor zijn vele en langdurige bijdragen voor de samenleving. Bij de uitreiking werd door Ko Kuin, de toenmalige voorzitter van FC Den Helder nog maar eens gememoreerd wat Dusseldorp voor de vereniging heeft betekend en nog steeds betekent.

Arco Dusseldorp

Afb 1: Arco 'Mister Speaker' Dusseldorp wordt in de bloemen gezet

Voetbal in Den Helder: Het Begin

De eersten die kennis maakten met voetbal in Den Helder waren de jongens van de Sportvereniging HBS (SHBS) aan de Kruisweg in het toenmalige Oud Den Helder "achter het dijkje", waar in 1900 een leraar besloot dat voetbal een prima aanvulling was op de gymnastieklessen.

Afb. 2: "Galgenveldje" Huisduinen, niet slechts een 'hangplek', maar ook voetbalveld

In Engeland was het voetbalspel al sinds 1863 bekend. Het waaide over naar Nederland in 1879, waar de toenmalige Rugbyclub in Haarlem de 'nieuwe' sport oppakte. Via de leerlingen van de HBS deed straatvoetbal haar intrede in Den Helder, in eerste instantie op de dijk, maar vanaf 1909 werden voetbalwedstrijden georganiseerd op het voormalige Galgenveldje te Huisduinen en kwamen er steeds meer voetbalclubs bij. De vergaderingen over voetbal vonden voornamelijk plaats in café de Pool, waar op 8 september 1901 "Leonidas", de club van Willem Kalken werd opgericht. Datzelfde jaar zagen "Hard Gaat ie" onder leiding van Co Dorlijn en landmachtofficier Renete en de club "Van Speijk" bestaande uit de jongens van het weeshuis aan de Kerkgracht onder leiding van Willem Spas, het levenslicht.

Het Ging Er Flink Aan Toe!

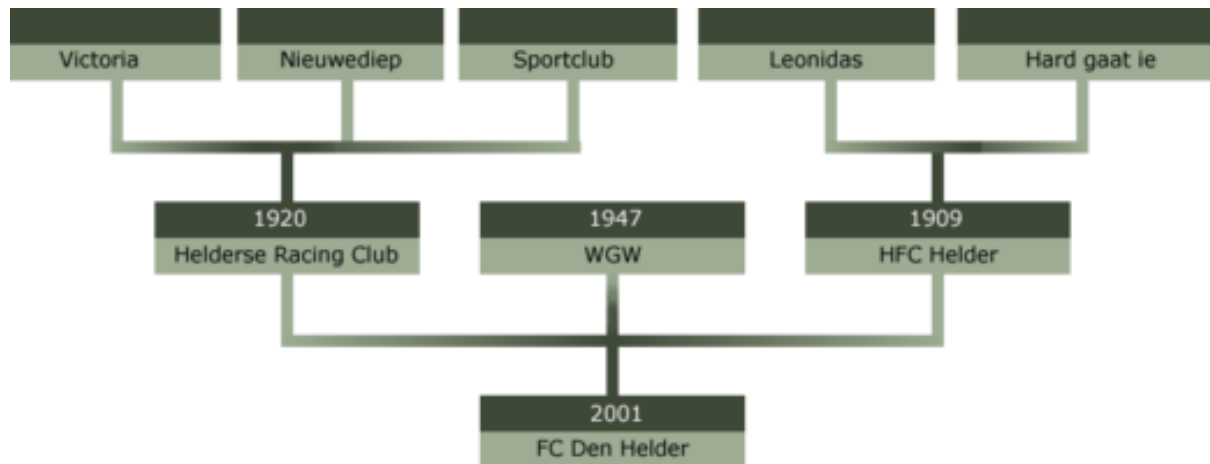
In 1902 werd de eerste derby gespeeld in Den Helder en dat ging er flink aan toe, met twintig man meer op de benen van de tegenstander spelend dan op de bal. Dat was de heer Renete een doorn in het oog en onder leiding zijn leiding kwamen er in 1903 regels.

Het Nederlandse elftal speelde in 1905 zijn eerste interland tegen België en dat gaf het voetbal in Den Helder een stevige impuls, er kwamen weer voetbalclubs bij: "Het Noorden" en "Oefening Kweekt Kunst (OKK)", de laatste onder leiding van Jan van Bo. Ook de landmacht had twee teams, "WIK" voor onderofficieren en "UDI" voor Korporaals.

Den Helder kende veel clubs, maar in 1909 gaan de clubs Leonidas en Hard Gaat ie fuseren en wordt de "Helderse Football Club Helder" opgericht. De leden van HFC Helder behoorden overwegend tot de plaatselijke middenstand. Voetbalverenigingen, de "Helderse Racing

Club" (HRC) opgericht. Van deze vereniging was het merendeel van de spelers werkzaam. In 1920 werd door een fusie van vier andere op de Rijkswerf. Door de clubkleuren werden de spelers al gauw "de Roodjakken"

Afb. 4: de stamboom van voetbalclubs in Den Helder

genoemd. HRC en Helder hebben bestaan tot 2001. Maar al langer groeide de behoefte en ook de noodzaak om te komen tot een club met een grotere basis en potentie, waarna de besturen van diverse verenigingen bij elkaar zijn gekomen en na vele uren vergaderen overeen kwamen dat HFC en HRC zouden fuseren, hetgeen ook door de leden werd goedgekeurd. Later hebben ook WGW (2009) en Watervogels (2014) deze stap gezet, zodat uit deze vier traditionele verenigingen één grote fusieclub is ontstaan.

Bij De Roodjakken

Arco Dusseldorp, geboren in Haarlem in 1941, speelde al vanaf 1 juli 1951 bij de Roodjakken.

Zijn ouders waren tijdens de Tweede Wereldoorlog noodgedwongen vanuit Den Helder naar familie in Haarlem gevlucht, maar na enige tijd verhuisde de familie

naar Hippolytushoef. Later keerde de familie Dusseldorp weer naar Den Helder terug. Door die vroege jeugdjaren op Wieringen heeft dit voormalige eiland een bijzonder plekje in Arco's hart behouden. Na de lagere school doorliep hij achtereenvolgens de HBS en de 'Kweekschool',

zoals destijds de opleiding tot leraar heette. Zijn militaire dienstplicht vervulde Arco als luitenant bij de landmacht. Na zijn dienstdtijd werd hij aangesteld als leerkracht op Thorbeckeschool en gaf hij les in de dependance van deze school op de Vismarkt. Hij wilde meer en er kwam een vacature vrij

bij de Meisjes Vakschool "de Vijfsprong", die hij heeft vervuld tot de opheffing van de school. Daarna gaf hij tot aan z'n pensionering les aan leerlingen van het VMBO en de MAVO in OSG Nieuwediep.

Afb. 5: 1^e elftal HFC Helder, kampioen 3^e klasse A in 1925

Verenigingsmens

Buiten het lesgeven was Arco Dusseldorp ook een zeer actief verenigingsmens. Deze indrukwekkende opsomming getuigt daarvan: hij was bestuurslid van Carnavalsvereniging “de Krabbetukkers”, vele jaren de Prins Carnaval van deze vereniging, maar ook ‘P.R. man’ en ‘spreekstalmeester’. Zijn kwaliteiten op dat gebied drongen ook door buiten de gemeentegrenzen: hij werd presentator bij het in de jaren 70 en 80 zeer populaire NCRV TV-programma “Stedenspel”, als

Afb 6: het populaire TV programma “Stedenspel” van de NCRV, Haarlemmermeer 1981

opvolger van Dick Passchier. Maar Dusseldorp bleef ook altijd Roodjak in hart en nieren. Jarenlang diende hij als vrijwilliger en bestuurder bij zijn club HRC en later FC Den Helder. Hij bracht het als voetballer tot het eerste elftal van “Racing”, dat in de jaren zestig nog in de 1^e klasse der amateurs optrad. Hij is nog steeds ‘Mister Speaker’ bij thuiswedstrijden van FC Den Helder, maar ook bij (inter)nationale jeugdtoernooien en andere evenementen, elftal begeleider en coach, clubscheidsrechter. Alsof hij

meer uren in een dag te besteden heeft dan gewone stervelingen, treedt hij ook op als presentator bij de populaire seniorenmiddagen, die in “de Kampanje” worden gehouden. Hij is ook actief bij de stichting “Den Helder Maritiem” en voor diverse sportgala’s. Arco sluit trouwens niet uit, dat hij nog wel iets is vergeten.

Sociaal Bewogen,

Arco Dusseldorp zal zich tot in lengte van dagen, geheel belangeloos, blijven inzetten voor het Helderse verenigingsleven. Hij voelt zich een betrokken burger en een sociaal bewogen mens. Dat blijkt ook wel uit het feit dat hij makkelijk benaderbaar is. Na ons telefonisch contact was hij direct bereid voor een interview. In zijn eigen woorden: ‘*mensen die iets ondernemen voor anderen en in het bijzonder voor Den Helder, sta ik altijd met raad en daad te woord en waar ik kan help ik ze met raad en daad....*’.

Henk Boerekamps

Bronnen: websites van diverse Helderse voetbalverenigingen; “Ontdek Den Helder”; interview Arco Dusseldorp. Foto’s: archief HVSG

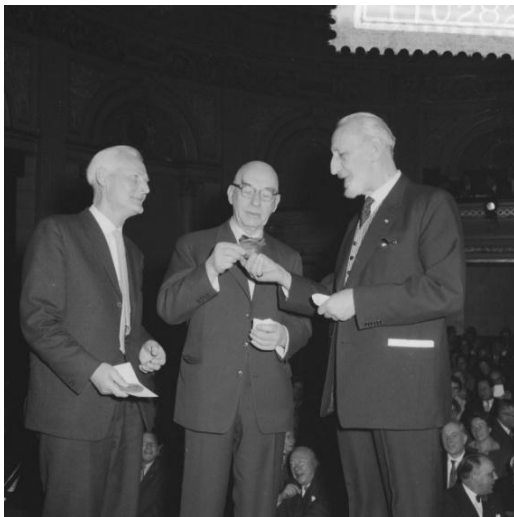

Afb. 7: de oude versleten ‘kicksen’ van Arco Dusseldorp

DE HELDERSE SLOOPDUIVEL

Vooraf

25 JAAR HVSG betekent ook 25 jaar strijd tegen de 'sloopduivel', die in Den Helder nogal vaak zijn kop opstak. Ik wil in dit artikel een overzicht geven van het gevecht dat bewoners in deze periode(en daarvoor) hebben gevoerd voor het behoud van monumentale en beeldbepalende gebouwen in onze stad. Soms lukte het niet ongewenste sloop te voorkomen, maar er waren ook successen. Gelukkig groeide in de afgelopen kwart eeuw ook bij bestuurders het besef, dat het behoud van monumenten en markante herkenningspunten niet alleen goed is voor het welbevinden van de inwoners, maar ook voor het beeld dat de buitenwacht van de stad zal hebben. Marie Louise Rouffaer, een van de

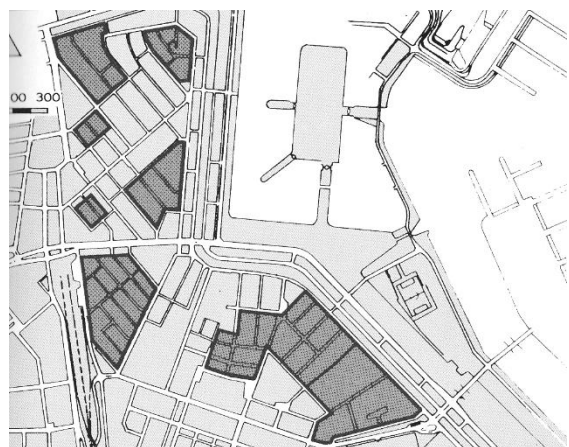
Afb. 1: prof Wieger Bruin(rechts) overhandigd een prijs aan beeldhouwer Hildo Krop, jaar onbekend (foto: internet)

oprichters en drijvende kracht van Stichting Vitruvius, die zich inzet voor het behoud van monumentaal historisch erfgoed levert een bijdrage met een

persoonlijke beschouwing over haar strijd voor het behoud van de Boeg, een van de meest geruchtmakende acties tegen de 'sloopduivel' in Den Helder. Een actie die wel wordt gezien als een kantelpunt, het moment dat het besef over de waarde van monumentaal en beeldbepalend erfgoed pas goed doordrong in de stad, bij zowel bewoners als bestuurders.

Na de bommen: de sloophamer

Terwijl de stad toch danig te lijden heeft gehad in WO II van zowel de Duitse bezetter als de geallieerde mogendheden, is daarna door de eigen bestuurders de sloophamer bijna net zo driftig gehanteerd als in die vermaledijde oorlogsjaren. Natuurlijk, er waren wel een paar wijken, die hoognodig gesaneerd moesten worden, zoals de Sluisdijkbuurt en een deel van de Visbuurt. Ook was er behoefte aan stedenbouwkundige veranderingen, zoals het verplaatsen van het station. De door de gemeente ingehuurde stedenbouwkundige, prof. Wieger Bruin kreeg een vrije hand en leefde zich behoorlijk uit op de tekentafel.

Afb. 2: kaart van volgens ontwikkelaar EMPEO te saneren delen van de Visbuurt en Centrum, 1971 (afb: gem. DH)

Nieuwe ruimtelijke inzichten en woningbehoeften konden zodoende direct toegepast worden. Dat is met wisselend succes bepalend geweest voor de stad. Het nieuwe Oud Den Helder, Nieuw Den Helder West ('Jeruzalem') en de Schooten worden nog steeds beleefd als goede en geliefde woonwijken. Veel (galerij)flats in Nieuw Den Helder Oost zijn echter alweer geamoveerd, om nog maar eens een ambtelijk eufemisme voor sloop te gebruiken. De eerste acties van bewoners tegen sloop vonden plaats in het begin van de jaren zeventig en waren vooral gemotiveerd vanuit woonlastenoptiek. De landelijke ingezette politiek van Stadsvernieuwing stuitte op soms fel verzet, zoals in de Nieuwmarktbuurt in Amsterdam. In Den Helder zouden de volkswijken Visbuurt en Centrum volgens projectontwikkelaar EMPEO in het geheel moeten worden 'gesaneerd', hetgeen veelal gelijk stond aan sloop. Hardnekkig verzet van goed georganiseerde bewonersgroepen heeft dit echter voorkomen.

Wenen om de Witte

Door de economische- en financiële crisis in de jaren tachtig werd het mes gezet in de overheidsuitgaven en stond het behoud en ook het kostbare onderhoud van oudere monumentale en beeldbepalende panden onderaan de prioriteitenlijst. De gemeentelijke overheid sneed als eerste in de onderhoudsbudgetten en onderhoudsfondsen werden leeggeplukt ten behoeve van andere zaken.

Afb. 3: de "Witte" bioscoop in de Koningstraat in 1938; de fraaie gevel moest wijken voor een 'spuuglelijk' front (foto: HVSG)

Zij kon zo ook bij particulieren niet overtuigend aandringen op behoud van historisch erfgoed. Zo kan ik mij nog goed herinneren dat ik omstreeks 1983 in de raadscommissie Ruimtelijke Ordening voor de sloop van de gevel van de voormalige "Witte" bioscoop heb gestemd, net zoals de rest van de commissie. Motivatie voor de sloop: achterstallig onderhoud uitvoeren was veel duurder dan een nieuwe strakke, en zoals na uitvoering bleek, spuuglelijke gevel! Spijt had ik ervan, ik kon wel janken later, al verontschuldig ik me enigszins omdat ik toen nog een onervaren raadslid

was en 'meeding' met de rest van de commissie.

Afb. 4: de Gereformeerde "Rehobotkerk" (1934) in de Fazantenstraat (foto: HVSG)

Ook het zeer bijzondere kerkgebouw in de Fazantenstraat kon niet aan sloop ontkomen, al waren er nog wel pogingen voor behoud door de Algemene Woningbouwvereniging Nieuwediep (AWN) om er een woonfunctie aan te geven. Dit op idealistische leest geschoeide 'kleine broertje' van de WS had al eerder (1987) met succes de strijd aangeboden met de tekenaars en rekenaars van Openbare Werken inzake het behoud van 2 voormalige kazernegebouwen aan de Jacob van Heemskerckstraat.

De Nuts nutteloos

Gewoon omdat nieuwbouw 'nou eenmaal makkelijker' is, ging – volkomen onnodig – de Nutsspaarbank aan de Polderweg tegen de vlakte: een fraai gebouw in behoorlijk goede staat moest wijken voor nieuwbouw, de huidige ABN-bank van veel mindere bouwkundige kwaliteit.

Afb. 5: de oude Nutsspaarbank uit 1938 aan de Polderweg moest wijken voor het huidige, lelijke ABN-filiaal (foto: HVSG)

De AWN kon ook voor het voormalige Rooms Katholieke ziekenhuis "Lidwina" voor de stad behouden door het om te bouwen tot wooneenheden, net zoals het oude achtkantige kerkje, dat werd gebruikt voor opslag van goederen. Er begon dus in de 2^e helft van de jaren tachtig langzaam een omslag in waardering te ontstaan, getuige ook de oprichting van de HHV in 1989. Dat kon echter niet verhouden, dat de gereformeerde "Bethelkerk" aan de Spoorstraat opgeofferd werd aan de 'funshop rage' (overdekt winkelen) van die tijd. Drie winkelstraten waren al 'overkapt', met als gevolg dat alles wat daarboven was, schrikbarend verpauperd was. Ik beschreef deze situatie destijds als volgt: 'onder de overkapping lachen de etalages je toe, erboven ervaar je een derde wereldstad'. Om Den Helder te laten meegaan in de vaart der volkeren moest er een overdekt winkelcentrum komen: de "Kroonpassage".

Afb. 6: de Gereformeerde "Bethelkerk" in 1992 (foto: HVSG)

De Bethelkerk met zijn karakteristieke gevel paste daar niet bij en werd weggetekend. Aangedragen alternatieven van tegenstanders werden niet serieus door gemeente en projectontwikkelaar in hun plannen betrokken. De lokale afdeling van GroenLinks en verontruste bewoners zamelden handtekeningen tegen sloop in, o.a. met kramen op de markt. Een bewoner had een fraai model op schaal van de kerk gemaakt, maar het mocht allemaal niet baten: de "Kroonpassage" kwam en weg was de Bethelkerk.

Afb. 7: de Boeg met staf en directrice M.L. Rouffaer in 1987 (foto: M.L. Rouffaer)

De Boeg: Kantelpunt

De Helderse Sloopduivel was nog lang niet dood, zo bleek maar weer. In januari 1997

werd de stad opgeschrikt door het bericht dat het ROC het gebouw van de voormalige meisjesvakschool De Vijfsprong en dat toen bekend was als Christelijk Vormingscentrum De Boeg, wilde vervangen door nieuwbouw. Ook hier werd achterstallig onderhoud opgevoerd als reden voor de sloop. Maar ook zou het gebouw niet meer voldoen aan de 'eisen van de tijd', zoals dat heette. Na vragen in de gemeenteraad begrootten gemeentelijke ambtenaren het achterstallig onderhoud op ruim 4 miljoen gulden. In de gemeenteraad waren de PvdA en GroenLinks uitgesproken voorstanders van het behoud van de Boeg, dat niet alleen beeldbepalend was maar ook op een beeldbepalende plek aan de aloude vijfsprong van wegen lag. Voormalig directrice van Vormingscentrum de Boeg, tevens ex-CDA raadslid Marie-Louise Rouffaer leidde het verzet en nam het initiatief voor de oprichting van de stichting "Vitruvius", samen met een paar raadsleden (zie haar artikel "In het verleden ligt het heden" elders in dit blad). Door leerlingen van de RK basisschool de Windwijzer aan de overkant van de Boeg werd spontaan een handtekeningenactie opgezet, de PvdA zette een 'actiebus' in en GroenLinks bemenste een 'verzetskraam' op de markt. De beide historische verenigingen, de HHV en de HVSG betuigden hun steun, zoals ook de landelijke "Bond Heemschut". Voor het eerst begon er zich een meerderheid in de raad af te tekenen voor een serieus monumentenbeleid. De affaire rond de Boeg leek een kantelpunt te worden in het denken van de bestuurders over de waarde van historisch en

monumentaal erfgoed. Daar mocht ook een prijskaartje aan worden gehangen, getuige de aanzet in de gemeenteraad om te komen tot een monumentenfonds. De 'strijd' voor het behoud van de Boeg heeft nog heel wat voeten in de aarde gehad en ruim 1,5 jaar geduurd, maar uiteindelijk is het gelukt het pand te behouden en werd het achterstallig onderhoud uitgevoerd, al moest er naarstig worden gezocht naar een functionele invulling. GroenLinks stelde voor hier de 'publieke'

Afb. 8: formulier handtekeningenactie van Vitruvius

baliefuncties van het gemeentehuis te vestigen, een suggestie die echter geen navolging vond. Ook werd er voorgesteld om hier het centrum voor kunstzinnige vorming "Triade" te huisvesten, maar deze instelling achtte het niet geschikt voor dat doel. Gelukkig had Woningstichting Den Helder haar oog op het pand laten vallen als nieuw hoofdkantoor in het centrum van de stad. Er werd een nieuw deel aangebouwd en het pand werd fraai gerestaureerd, zoals we nu al jaren kunnen zien.

Van Dik Hout

Toch bleken er steeds weer krachten te zijn, die oude panden als sta in de weg beschouwen voor hun plannen. Het OS&O terrein lag al jaren verlaten te verpieteren, terwijl er al diverse projectontwikkelaars interesse hadden getoond. Maar het behoud van de loods en het zogenaamde Casinogebouw pasten nooit in die plannen, die altijd vrijstaande villa's of twee onder één kap woningen betroffen. Samen met het poortgebouw staan deze elementen op de Rijksmonumentenlijst. Inpassen ervan was 'te duur', of voldeed niet aan de wensen van het beoogde marktsegment. Dat waren de argumenten, die gebruikt werden als pleidooi voor sloop. Vooral voor de plaatselijke VVD bleken dergelijke argumenten meestal belangrijker dan het behoud van historisch erfgoed.

Een speciaal geval was 't Huis Tydverdrijf, ook wel Marinekantine genoemd. Weliswaar een na de oorlog opgetrokken gebouw, maar wel

Afb. 9: 'marinekantine' 't Huis Tydverdrijf met de toegangstrap van de dijk ca 1980 (foto: HVSG)

op een bijzondere plek op de 'zichtlijn' van het station naar de dijk. Bovendien was

het beslist een fraai en functioneel gebouw, een karakteristiek voorbeeld van de naoorlogse 'wederopbouwarchitectuur', met een mooie brede trap, die ook uitnodigde de dijk te bezoeken. Het pand stond al jaren leeg, maar tijdens een popfestival met als headliner de van oorsprong Helderse band "Van Dik Hout" bleek het ook binnen nog in uitstekende staat te zijn. Stichting Triton had er niet voor niets haar oog op laten vallen in de zoektocht naar een nieuw onderkomen voor het o.a. het poppodium nadat de brandweer het OJC (Open Jongeren Centrum) de Postbrug had afgekeurd. Het pand was aangekocht door de gemeente en geknipt voor de benodigde ruimtevraag van Triton, maar om onduidelijke redenen – mogelijke bezwaren van omwonenden of onwil van de gemeente? – werd het pand in 1998(?) gesloopt. De langdurige zoektocht van Triton naar geschikte huisvesting leidde

Afb. 10: de Watertoren met links de Mariaschool en rechts het gebouw "de Vijfsprong", later bekend als "de Boeg" (foto: HVSG)

later tot sloop van het voormalige jongeren centrum, gevestigd in het oude café Postbrug en nieuwbouw op dezelfde plek. Nog weer later bleek de watertoren 'vervelend' in de weg te staan voor de

tekenaars van de nieuwe verkeersstructuur rond het station.

Wethouder Robbert Waltmann (VVD) verzuchtte tijdens een commissievergadering hierover in het openbaar: '...kon dat ding maar weg....', terwijl hij best wel wist dat hij een storm van protest kon verwachten, als hij serieus de sloop ervan zou bepleiten. Dat had hij goed ingeschat, zodat de Sloopduivel de watertoren voorbijging.

Afb. 11: Robbert Waltmann, nu voorzitter WS, toen wethouder RO naast de gerestaureerde Watertoren: 'kon ie maar weg...'

De watertoren staat zoals het hoort nog steeds fier en gerestaureerd beeldbepalend te zijn in het hart van de stad. Veel monumenten lagen bij de bestuurders behoorlijk zwaar op de maag. Gelukkig sprongen ook Helderse ondernemers op de bres voor het behoud van monumentaal erfgoed. Zo is het voormalige wees- en stadhuis aan de Kerkgracht van de ondergang (brand!) gered door vastgoedhandelaar Broeke. Mooi voorbeeld is ook de voormalige

Zeevaartschool. Dit pand aan het Ankerpark uit de vroege jaren 30 van de vorige eeuw was duidelijk ontworpen onder invloed van de “Amsterdamse School” en na het in WO II door brandbommen verwoeste Marine Bondsgebouw “de Burcht”, het belangrijkste nog overgebleven artefact van deze bouwstijl in de stad. In de loop der jaren waren er foeilelijke puisten aangebouwd en het geheel stond al jaren leeg na het opheffen en verplaatsen van de onderwijsfunctie. Jarenlang kaartten bezorgde particulieren en gemeenteraadsleden de leegstand en de verloedering van het pand aan, zonder dat dit tot overtuigende acties van het gemeentebestuur leidde. Het is welhaast een wonder dat het pand door de Woningstichting nu fraai gerestaureerd is gebruikt gaat worden voor de vestiging van IMARES Noord, hetgeen ook weer goed is voor waardevolle werkgelegenheid

Afb. 12: de Zeevaartschool hier nog in verpauperde staat met 'lelijke puisten' (foto: reünistenvereniging Zeevaartschool DH)

in de stad. Het gebouw heeft heel lang leeg gestaan, het is niet in handen gevallen van de Sloopduivel, maar kan zo bewaard blijven voor de komende generaties.

Uniek is misschien wel het door de gemeente ook van de PWN overgenomen “Pompstation” in Huisduinen. Het unieke slaat dan op het feit dat ik mij niet kan herinneren, dat er ooit is geopperd het pand te slopen. Na een zich jarenlang voortslepend spel van vragen in de gemeenteraad en vage antwoorden van B&W daaropvolgend, wist wethouder Jan De Groot (Leefbaar Den Helder) in het begin van deze eeuw eindelijk een structurele ‘invulling’ van het fraai gelegen pand te realiseren: een gastatelier voor (landelijke) kunstenaars. Het is ook het grote probleem van veel monumentale gebouwen: sommige zijn heel lastig economisch rendabel te exploiteren, zowel in publieke als in private aanwending. Zie de particuliere lijdensweg van de OLVO-kerk in de Visbuurt. Terwijl dit toch met voorsprong het meest monumentale en beeldbepalende pand is in deze oude volksbuurt met verder weinig stedenbouwkundig schoon. Zonder overheidsbemoeienis blijken dit soort gebouwen vaak niet te redden. Ook de modernere, losstaande, maar beslist beeldbepalende klokkentoren in de Lorentzstraat blijft wat dit betreft een zorgenkind. Het geleur met het Maranatha kerkje in de Visbuurt is treffend: de gemeente zocht hiervoor (en ook de voornoemde toren) met succes eerst de

*Afb. 13: het Maranatha kerkje in 1985
(foto: HVSG)*

HHV aan als partner en beheerder/exploitant. Toen deze vereniging dat niet meer kon opbrengen, kwam het probleem terug op het bordje van de gemeente. Het kerkje aan de Visstraat schijnt weer enige toekomst te hebben door de vestiging van een peuterspeelzaal.

Het zal niet altijd gemakkelijk zijn om monumentaal en historisch erfgoed te behouden en er een goede duurzame invulling aan te geven. De Sloopduivel zal af en toe zijn kop wel weer opsteken, maar toch lijkt het er op dat hij op zijn

laatste benen loopt. Het lijkt nu juist wel een rage te worden om oude panden te restaureren en te integreren in nieuwe functies: schouwburg de Kampanje op Willemsoord, de Openbare Bibliotheek in de voormalige "School 7". Nieuwe functionaliteit in oude panden! De strijd tegen de Sloopduivel heeft zo'n dertig jaar geduurd, maar het behoud van historisch en monumentaal erfgoed leeft onder brede lagen van de bevolking en lijkt nu ook door het gemeentebestuur op waarde te worden geschat.

Gerard Hoekmeijer